

To: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Cc: (5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minjenv.nl>
From: 5.1.2e
Sent: Tue 9/29/2020 4:17:41 PM
Subject: RE: Avond- en nachtklok
Received: Tue 9/29/2020 4:17:44 PM

Hoi 5.1.2e

Dat staatsnoodrecht zouden we dus moeten doordenken inderdaad, als er een daadwerkelijke vraag komt. Ik ben over het tempo van gewone wetgeving kritisch. Het zal er inderdaad van afhangen, maar Sint Eustatius kon dus alleen heel snel omdat het was voorgekookt en als het ‘normaliter’ weken duurt als het aan de orde is, laat staan als er x-tig of x-honderd vragen komen, is het te laat voor een lockdown.

Wordt vervolgd!

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Datum: dinsdag 29 sep. 2020 6:11 PM
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minjenv.nl>
Kopie: 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minjenv.nl>
Onderwerp: RE: Avond- en nachtklok

Ha 5.1.2e

Bedankt voor het doorsturen van deze mooie analyse, waaraan ik weinig heb toe te voegen. Op twee puntjes na:

- In lijn met de vraag die ik in de appgroep stelde: zouden we als juristen de route van het staatsnoodrecht nog wel moeten suggereren?
- Wat betreft het ‘tempo’ van het wetgevingsproces, waarmee je naar ik aanneem op een ‘gebruikelijk nadeel’ doelt: als het écht nodig is, kan het in enkele weken. De hamvraag is: is het écht nodig en zijn de Kamers en anderen in het wetgevingsproces daarvan te overtuigen. Ik begrijp waarom er steeds verwezen wordt naar de Taakverwaarlozingswet Sint Eustatius (mooie wet trouwens): de Kamers toonden zich bij dat wetsvoorstel heel inschikkelijk. Achter de schermen is toen de hele planning dichtgetimmerd, waardoor de RvS snel kon adviseren en de parlementaire behandeling in twee dagen kon plaatsvinden. Het tempo zal een grote rol spelen in de afwegingen, dus ik zou daar niet onnodig pessimistisch over zijn. ☺

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minjenv.nl>
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 15:05
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minbzk.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minjenv.nl>
Onderwerp: FW: Avond- en nachtklok

Ter info.

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@nctv.minjenv.nl>
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 15:04
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@nctv.minjenv.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@nctv.minjenv.nl>; 5.1.2e

< 5.1.2e @minjenv.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @minjenv.nl>; 5.1.2e - 5.1.2e
 < 5.1.2e @minjenv.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>

Onderwerp: Avond- en nachtklok

Hallo 5.1.2e

Je belde over de avond- en nachtklok die in de media rondspookt n.a.v. de covid-brief die MVWS aan de Kamer stuurde. Ik deed een belronde naar 5.1.2e en 5.1.2e Dus binnen JenV, niet interdepartementaal, en niet in de lijn gebracht. Dan wordt het (gelukkig) niet veel anders dan wat ik je vertelde.

Het onderstaande is mijn persoonlijke weergave van het juridische kader, snel op papier gezet voor een eerste overzicht.

Noodverordening

Maatregelen worden nu genomen op basis van noodverordeningen die in opdracht van MVWS tot stand komen. Noodverordeningen zijn *in hun algemeenheid* inhoudelijk onbeperkt, afgezien van de nodige onderbouwing, proportionaliteit en subsidiariteit en het niet mogen inperken van grondrechten.

Een avond- en nachtklok voor een groot gebied en langere duur staat daarmee op zeer gespannen voet. Wat betreft inperking van grondrechten zou bij BZK.CZW (Grondwet) en JenV.JZW (mensenrechten) te rade moeten worden gegaan. Wat betreft de onderbouwing is een belangrijke vraag: wat houdt je hiermee nou tegen? Ik lees dat ook niet in het OMT-advies; feestjes en bezoeken thuis?

Daar komt bij dat noodverordeningen volgens de regering niet al te lang mogen duren (en we zijn nu toch zes maanden onderweg) en dat noodverordeningen volgens wetenschappers en – zo mag je de Afdeling advisering toch wel verstaan – volgens de Raad van State inmiddels een gepasseerd vehikel zijn.

Conclusie: een avond- en nachtklok bij noodverordening zou dus op het eerste gezicht heel wankel zijn en vraagt verdere uitdieping, als dat toch zou worden overwogen.

Twm covid-19

In de nu voorgestelde Twm covid-19 zit geen haakje voor een avond- en nachtklok. Dat komt omdat er is gericht op wat er (ooit) in een noodverordeningen stond. Bij de escalatieladder/gereedschapskist hebben we er ook steeds op gewezen dat niet alles wat als gereedschap wordt gepresenteerd, een basis heeft in het Twm-voorstel (ook niet, bijvoorbeeld, voor 'lockdown' (niemand de deur uit behalve), verplicht thuiswerken, studenten niet naar huis en niet zingen of schreeuwen). Er gelden wel regels op openbare plaatsen (zoals de veilige afstand en groepsvorming) en als je de regels op die plaatsen niet kunt nakomen, kan de burgemeester bevelen geven om ervoor te zorgen dat ze wel kunnen worden nagekomen, maar dat is het.

Als zo'n haakje er moet komen, dan moet dat met een nota van wijziging. Ik weet niet of dat politiek opportuun is. Voor verstrekende maatregelen zouden we bovendien weer naar de Raad van State moeten.

Conclusie: een avond- en nachtklok kan straks niet op de Twm covid-19 worden gebaseerd, behalve als het voorstel wordt gewijzigd. Als dat moet worden overwogen, moet er snel duidelijkheid over komen.

Eigenstandige spoedwet

Bij wet is nagenoeg alles te regelen. Wel moet dan worden gekeken hoe dit grondrechtelijk zit. Als je zo'n wetsvoorstel als staatsnoodrecht ex art. 103 van de Grondwet vormgeeft, zijn ook meer afwijkingen van de Grondwet mogelijk dan met een reguliere wet. Een wetgevingsproces gaat gepaard met de gebruikelijke voor- en nadelen (democratische legitimatie, tempo, etc.).

Conclusie: een eigenstandig wetstraject is niet ondenkbaar. Als dat moet worden overwogen, horen we het wel.

Staatsnoodrecht

Art. 8 van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag bepaalt dat MJenV en de commissaris van de Koning het vertoeven in de open lucht kunnen beperken. Dat kan in zijn algemeenheid een basis zijn voor een avond- en nachtklok. Bij amvb worden nadere regels gegeven. Zo'n amvb bestaat nu niet. MJenV kan bij spoed met een ministeriële regeling afwijken van die amvb of deze buiten werking stellen. Je zou kunnen betogen – maar daar ook kritiek op kunnen hebben en dat moet je toch eigenlijk niet willen – dat hij dus ook bij ministeriële regeling de regels kan stellen.

Art. 8 Wbbbg is separaat in werking te stellen, dus ook zonder de noodtoestand uit te roepen. Er volgt een wetsvoorstel op waarin het voortduren van de maatregel wordt voorgelegd (art. 1 Wbbbg).

Staatsnoodrecht heeft een zware lading. Voor een amvb/ministeriële regeling en het in werking stellen is ook onderbouwing nodig.

Conclusie: een avond- en nachtklok is, met onderbouwing, juridisch denkbaar op grond van het staatsnoodrecht. Er moet een amvb tot stand worden gebracht. Als dat moet worden overwogen, moet er snel duidelijkheid over komen.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e

LET OP! Onze e-mailadressen zijn gewijzigd: @minvenj.nl is veranderd in @minjenv.nl.

Ministerie van Justitie en Veiligheid
 directie Wetgeving en Juridische Zaken
 sector Staats- en bestuursrecht
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

T 5.1.2e
5.1.2e @minjenv.nl
www.rijksoverheid.nl/inv

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security